

doc. RNDr. Jitka Machová, CSc.

Na lysinách 22

147 00 Praha 4

Oponentní posudek

disertační práce Mgr. Jitky Jirsákové

„Strategie výchovy k partnerství, manželství a rodičovství v gymnaziálním vzdělávání“

Téma předložené disertační práce je jedním z témat vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví na SŠ. Výchova k partnerství, manželství a rodičovství je její důležitou součástí, zejména v době velké rozvodovosti a stoupajícím počtu dětí narozených mimo manželství.

Předložená disertační práce má 195 stran odborného textu, 148 literárních odkazů, 49 odkazů na internetové zdroje, 51 tabulek s výsledky vlastního šetření zařazených v textu, 14 grafů a dále přílohy s ilustračními grafy a tabulkami převzatými z použité literatury, ukázkou použitého dotazníku a souhrnný přehled všech tabulek a grafů výzkumné sondy. Poslední příloha obsahuje seznam literatury a internetových zdrojů pro jednotlivá témata autorkou navrhovaného volitelného předmětu „Od partnerství k rodičovství“.

První část disertační práce je možno považovat za teoretickou přípravu k porozumění zvoleného tématu. Tato část má tři celky. První je věnován jednak vymezení období dospívání z pohledu biologie, psychologie a sociologie, vývojovým zvláštnostem tohoto úseku života a demografickým změnám v současné společnosti, jednak problematice stylů partnerských strategií české mládeže. Druhý celek se zabývá obsahem, cílem a historickým vývojem strategie školní výchovy k manželství a rodičovství v Českých zemích. Tato část mapuje v chronologickém přehledu situaci

v oblasti školní výchovy k manželství a rodičovství, její vývoj a proměny od 2. poloviny 19. století do současnosti. Doktorandka se zde kriticky vyjadřuje k různým názvům a obsahu této oblasti výchovy a uvádí, co by podle jejího pojetí tato výchova měla obsahovat. V jejím návrhu postrádám poučení o ontogenetickém vývoji, stavbě a funkci pohlavních orgánů a biopsychosociálních změnách v průběhu puberty (které ovšem musí začátku puberty předcházet), dále téma domácího násilí a v neposlední řadě i manželství s cizincem. Třetí celek srovnává strategii výuky témat manželství a rodičovství na střední škole u nás a v některých zemích Evropy.

Výzkumná část je zaměřena jednak na zjištění, jak se učitelé na pražských gymnáziích věnují tématům partnerství, manželství a rodičovství, jednak na zjištění názorů studentů gymnázií na výuku těchto témat a zájem o ně. Cíle, hypotézy a metoda výzkumné sondy vycházejí ze zkušeností doktorandky z magisterské diplomové práce. Anonymní dotazník vyplnilo 334 respondentů ze 3., 5. a 7. ročníků na devíti pražských gymnáziích. Dotazník zjišťoval typ rodiny, ve které respondent žije, která témata ze zkoumané oblasti dosud na střední škole slyšel a která ho zaujala, která témata ve výuce postrádá, zda škola pořádá besedy týkající se partnerství, manželství a rodičovství a zda by se jich respondent zúčastnil, zda by se přihlásil do volitelného předmětu s touto problematikou a jaký název a jaká témata by pro něj vybral. Výsledky byly uspořádány do přehledných kontingenčních tabulek, vyjádřeny v nich v absolutních a relativních hodnotách a graficky znázorněny. Každá tabulka je doplněna tabulkou testových statistik a testováním statistické významnosti rozdílů prezentovaných proměnných pomocí chí-kvadrátu.

Na základě dotazníkového šetření byl vypracován návrh obsahu a organizace volitelného předmětu a besed o rodičovství, které autorka předložené disertační práce ověřila na gymnáziu v Praze 4 a vyhodnotila.

Poslední kapitolou výzkumné části jsou didaktická doporučení pro pedagogy pro výuku nepovinného předmětu.

Celkové hodnocení

Práce je zpracována systematicky, jazyk je srozumitelný, celková úroveň práce je velmi vyspělá a jistě se v ní odrážejí dosavadní zkušenosti autorky, které získala nejen na základě dlouhodobého zájmu o zvolenou problematiku, ale i ve vlastní

pedagogické praxi. Ke zpracování výsledků používá adekvátních matematicko – statistických metod. Pro prezentaci výsledků je uplatněno tabelární uspořádání i grafické znázornění. Za velmi cennou považuji kapitolu o historii školní výchovy k manželství a rodičovství a celkové pojetí výzkumné části, v níž autorka na základě zjištěných postojů studentů k tématu vytváří obsah povinně volitelného předmětu „Od partnerství k rodičovství“, ověřuje jej ve školní praxi a dává pedagogům didaktická doporučení ohledně obsahové náplně, mezipředmětových vztahů a forem a metod práce s akcentem na aktivní zapojení studentů do výuky.

K práci mám tyto připomínky a podněty pro obhajobu:

1. Na str. 10 (Úvod) je uvedeno, že sledovanou skupinou je mládež ve věku 15 – 24 let, avšak tab. 6.4.1. (str. 101) má jako nejstarší věkovou skupinu 21 let.
2. Chybí zdůvodnění, proč autorka jako nejlepší formu pro výuku těchto témat považuje volitelný předmět.
3. Při obhajobě doporučuji vyjádřit se podrobněji k problematice manželství s cizincem.

Závěr:

Předložená práce Mgr. Jitky Jirsákové přináší výsledky, které mohou být použity v pedagogické praxi. Koncepce celé práce, teoretická průprava, sběr dat a zpracování výsledků a doporučená opatření mají výbornou úroveň a totéž platí i pro formální stránku. Posuzovaná práce splňuje podmínky kladené na disertační práci. **Doporučuji ji k obhajobě.**

V Praze dne 12. června 2009